

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 502/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Radovanom Ulehлом, Winterova 1778/62, Piešťany, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Žilina č. k. 1Pv 630/20/5511-45 z 13. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Tiež navrhuje zrušiť namietané uznesenie, vec vrátiť na ďalšie konanie, priznať finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka v konaní vedenom ČVS: ORP-813/1-VYS-TN-2020 na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Trenčín vystupovala v procesnom postavení poškodenej, v rámci ktorého prebiehalo vyšetrovanie pre podozrenie zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a e) a ods. 3 písm. d) s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že v období od decembra 2015 až dosiaľ ju mal jej manžel fyzicky a psychicky týrať. Konkrétne v prevažnej miere pod vplyvom alkoholu jej mal vulgárne nadávať, urážať ju, ponižovať ju, odmietat' ich spoločné dieťa, najmenej trikrát ju mal počas ich spolužitia fyzicky napadnúť, v čase jej úteku z bytu jej mal zablokovať platobnú kartu k ich spoločnému účtu. Sťažovateľku mal 27. augusta 2021 citovo vydierať, že ak nepodpíše zmluvu týkajúcu sa pozemku, ktorý nadobudli počas manželstva, tak jej neodovzdá ich maloleté dieťa. Týmto konaním u nej manžel vyvolal stres a strach, čím ohrozoval jej fyzické a duševné zdravie.

3. Vyšetrovateľ Policajného zboru uznesením ČVS: ORP-813/1-VYS-TN-2020 z 25. februára 2022 podľa § 214 ods. 1 Trestného poriadku postúpil vec na prejednanie priestupku. Prokurátorka okresnej prokuratúry namietaným uznesením sťažnosť sťažovateľky zamietla ako nedôvodnú s odôvodnením, že po vyhodnotení okolností uvádzaných poškodenou v podanej sťažnosti v spojení so skutočnosťami zistenými z vykonaného dokazovania považovala za preukázané, že nebolo v danom prípade zistené také konanie manžela sťažovateľky a také útoky z jeho strany voči nej, aby tieto bolo možné podradiť pod skutkovú podstatu uvedeného trestného činu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka namieta, že zo strany vyšetrovateľa Policajného zboru a okresnej prokuratúry nebol náležité zistený skutkový stav. Uviedla, že v konaní boli vypracované dva znalecké posudky s úplne odlišnými závermi. Z posudku, ktorý poškodená v konaní predložila, vyplýva, že poškodená nesie známky posttraumatickej stresovej poruchy. Z druhého znaleckého posudku, ktorý zobral vyšetrovateľ Policajného zboru pri rozhodovaní do úvahy, vyplýva, že nie je možné prijať záver, že sťažovateľka bola vystavená zlému zaobchádzaniu v priebehu spolužitia s jej manželom. V konaní došlo k rozporu dvoch znaleckých posudkov, pričom vyšetrovateľ nevypočul znalca, ktorého posudok sťažovateľka v konaní predložila, ani tieto rozpory neeliminoval tretím tzv. revíznym znaleckým posudkom.

5. Ďalej namieta, že vyšetrovateľ Policajného zboru nevykonal výsluchy navrhovaných svedkov – susedov žijúcich v okolí bytu sťažovateľky a jej manžela, nepribral do konania ďalších znalcov pre účely skúmania príčiny ochorenia jej srdca, ktoré malo byť spôsobené práve zlým zaobchádzaním zo strany jej manžela. Sťažovateľka v rámci vyšetrovania predložila aj listinné dôkazy preukazujúce, že viackrát došlo zo strany jej manžela k zablokovaniu jej platobnej karty k ich spoločnému účtu s cieľom jej vydierania zo strany manžela.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, I. ÚS 348/2019).

7. Pri rozhodovaní o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb ústavný súd už mnohokrát vyslovil právny názor, podľa ktorého právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nemožno považovať za súčasť základného práva sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03), t. j. právo na vznesenie obvinenia, prípadne podanie obžaloby nemá

ústavný základ, a teda nepožíva ústavnú ochranu. Ani z čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti tretej osobe alebo právo na jej odsúdenie v trestnom konaní (porov. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Dziedzic proti Poľsku č. 50428/99 z 25. 11. 2003, bod 6; rozsudok vo veci Helmers v. Švédsko č. 11826/85 z 29. 10. 1991, bod 29; rozsudok vo veci Kusmierek v. Poľsko č. 10675/02 z 21. 9. 2004, bod 48).

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky, že orgány činné v trestnom konaní založili svoje rozhodnutie (o postúpení veci na prejednanie priestupku) na nedostatočne zistenom skutkovom stave. Zo strany orgánov činných v trestnom konaní malo dôjsť k procesným pochybeniam.

9. Ústavný súd už v judikatúre ustálil, že vymedzenie trestného činu, stíhanie páchatel'a a jeho potrestanie je vecou vzťahu medzi štátom a páchatel'om trestného činu. Štát prostredníctvom svojich orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania o tom, či bol trestný čin spáchaný a kto ho spáchal. Účelom tohto procesu je prioritne osvedčenie tohto vzťahu medzi páchatel'om a štátom a ochrana celospoločenských hodnôt, a nie bezprostredná ochrana individuálnych subjektívnych práv oznamovateľ'a trestného činu, resp. poškodeného (I. ÚS 68/2012). Sťažovateľke zo základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (v tomto prípade) vyplýva iba právo, aby sa orgány činné v trestnom konaní jej sťažnosťou proti uzneseniu o postúpení veci zákonným spôsobom zaoberali.

10. Štát prostredníctvom svojich orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania o tom, či a kým bol trestný čin spáchaný. Úprava tejto problematiky v Trestnom poriadku tieto zásady neporušuje a žiadne právo jednotlivca na odsúdenie inej osoby za spôsobený trestný čin v ústavnej rovine zakotvené nie je (porov. rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky II. ÚS 2108/17). Ústavou zaručené subjektívne právo fyzickej alebo právnickej osoby na to, aby bola iná osoba trestne stíhaná, resp. aby určité konanie bolo právne kvalifikované ako konkrétny trestný čin, neexistuje (II. ÚS 139/2018, I. ÚS 539/2017). Posúdenie, či je dôvod na začatie trestného stíhania alebo je potrebné prijať iné rozhodnutie v trestnom konaní, je vo výlučnej právomoci orgánov činných v trestnom konaní. Ústavnému súdu ako nezávislému súdному orgánu ochrany ústavnosti nepatrí preskúmavať ich rozhodnutia a postupy, pokiaľ namietané porušenie zákonnosti nemá súčasne za následok aj porušenie základného práva alebo slobody.

11. Ústavný súd uvádza, že skutok (alebo určitý dej, ktorý sa odohral) sa nestáva trestným činom len preto, že ho za trestný čin označí poškodený (sťažovateľka). Poškodený má právo podávať opravné prostriedky v rozsahu vymedzenom Trestným poriadkom a orgány činné v trestnom konaní majú následne povinnosť sa nimi zaoberať a rozhodnúť o nich, avšak posúdenie, či skutok napĺňa alebo nenapĺňa definičné znaky trestného činu (§ 8 Trestného zákona), resp. či sú prítomné okolnosti vylučujúce jeho protiprávnosť ako jedného z definičných znakov trestného činu, je plne v ich kompetencii. Každý má síce zákonný nárok na to, aby sa jeho podaniami, návrhmi a sťažnosťami kompetentné orgány zaoberali a aby ich vybavili, avšak nikto nemá nárok na to, aby výsledok tohto vybavenia zodpovedal jeho predstave (III. ÚS 173/2018).

12. Ústavný súd konštatuje, že ak má byť vyšetrovanie účinné, musí splňať všetky kvalitatívne znaky. Predovšetkým musí byť adekvátne, teda spôsobilé viesť k objasneniu právne relevantných častí skutkového deja, a ak je to namieste, k zisteniu a potrestaniu zodpovedných osôb.

Vyšetrovanie musí byť riadne a dôsledné. Príslušné orgány musia prijať všetky rozumné kroky, aby zaistili dôkazy vo vzťahu k udalosti, a vždy vyvinúť úprimnú snahu zistiť, čo sa stalo. Zásadne sa nesmú spoliehať na unáhlené alebo zjavne nepodložené závery, aby vyšetrovanie zastavili alebo ukončili. Vyšetrovanie musí byť vedené urýchlene, v primeranej lehote a nezávisle. Tieto požiadavky sú vzájomne previazané. Ich prieskum vyžaduje kumulatívny prístup. Nejde o povinnosť dosiahnuť konkrétny výsledok, ale použiť efektívne vyšetrovacie prostriedky (III. ÚS 197/2021).

13. Ústavný súd konštatuje, že orgány činné v trestnom konaní v globále postupovali pri vyšetrovaní trestnej činnosti tak, aby bol náležite zistený skutkový stav, teda efektívne. Ústavný súd je tak toho názoru, že z hľadiska materiálnej ochrany ústavnosti sťažovateľkou vytýkaných nedostatkov (pochybení) nemožno kvalifikovať ako formálne pochybenie, ktoré malo flagrantný charakter, teda ústavnoprávnu relevanciu. Argumenty sťažovateľky najmä v ich synergickom podaní vyvolávajú určité pochybnosti nad procesnou stránkou preskúmvanej trestnej záležitosti, no nemožno prehliadať dôležitý aspekt, že existovali a existujú miernejšie prostriedky ochrany dotknutých práv. Trestné konanie je procesom *ultima ratio*. Trestné orgány už nepovažovali za významné ustanovovať znalca na sťažovateľkou namietané skutočnosti a namietanému rozhodnutiu sa nedá vytknúť, že by znalecké dokazovanie v kontexte ostatných dôkazov nebrali do úvahy. Ústavný súd len poznamenáva, že potencionálne priklonenie sa nového znalca by síce mohlo posilniť dôkazovú pozíciu niektorého z účastníkov trestného konania, no k rozptýleniu pochybnosti o trestnej zodpovednosti by aj tak nemuselo dôjsť.

14. Skutočnosť, že sťažnosť nebola vyhodnotená v súlade s predstavou sťažovateľky, prípadne že orgány činné v trestnom konaní posúdili konanie jej manžela nie v trestnoprávnej rovine, nie je relevantným dôvodom na konštatovanie porušenia jej základného práva zaručeného ústavou. Právny názor sťažovateľky odlišný od toho, ktorý v tejto veci zaujali orgány činné v trestnom konaní, nemôže viesť k záveru, že namietané uznesenie okresnej prokuratúry je z ústavného hľadiska neakceptovateľné, prípadne neudržateľné a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor okresnej prokuratúry svojím vlastným. Z uvedeného dôvodu preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu